

פרשת שופטים

תשפ"ד

גיליון 228

א לעבטיגער שפּת

הארת השבת

אמרים פנינים וסיפורים על פרשת השבוע

מאת הרב יהודה צבי שפירא

שופטים את עצמנו

לכל בעל עסק שבלי ניהול חשבון כראוי יכול לחשוב שהוא מרוויח רבות, אף שלמעשה בחשבון הסופי הוא מפסיד גדול. ועל כן מחובתו שיעמיד רואה חשבון נומחה להשגיח היטב על עסקו, ואף זה הרואה חשבון יש פעמים שרואה הפסדים בעסק, ואף על פי כן מבין נכוחה שזה הפסד זמני ומבין; שתוך זמן קצר ירוויח הרבה אם ישתדל נכוחה. מה גם שלמעשה גם עתה מרוויח היטב.

כמו כן הוא ענין ההתבודדות, אף שכשעושה חשבון רואה חסרונותיו, אבל כשיבין כמה רווח זכה ממעשיו הטובים שכן עשה, ומהנקודות הטובות שעדין נמצאות בו, אם ישגיח היטב מאן ולהבא ירוויח רבות עד שיתעשר ויתעלה כראוי. וזה מה שאמרו במשנה (אבות ב, א) 'יהוי מחשב שכר מצוה כנגד הפסדה', וחשוב זה נעשה בעת המשפט והחשבון הנפש בעת התבודדות. (שיח שרפי קודש).

חשבון הנפש של החפץ חיים

וכה היה מספר רבי לוי יצחק בנדר מה ששמע מרבי אלחנן ספקטור (דרך אמונה א דף ע'ו): "החפץ חיים" היה נוכח תמיד בשיבתו בראדן בכל שעות הלימוד, כששמר על בחורי הישיבה שחלילה לא יבטלו מזמנם. אולם בכל זאת הבחינו התלמידים כי בשעה מסוימת קבועה ביום, נעלם החפץ חיים מהישיבה, ולא יודעים היכן הוא באותה שעה. מכיוון שידעו שרבים צדיק וקדוש עליון וכל רגעיו שמורים, לכך התענינו מאוד מה עושה רבם בשעה קבועה זו מדי יום ביומו.

אחד מהבחורים שהדבר נגע מאוד לליבו, עקב אחריו, ולבסוף ראה במקום מסוים, יושב ועושה חשבון נפש על כל שעות היום להיכן הלכו... והנה שומע הוא באזנו אידך שהחפץ חיים דופק על השולחן וזועק: 'ישראל מאיר ישראל מאיר, להיכן הלכו חמשה רגעים אלו!! הוא זעק ובכה בכאב עצור: היכן הם? היכן הם? ורוחו לא נרעה עליו בגין הרגעים הספורים שהלכו לו לאיבוד מבלי לדעת להיכן הלכו...

והיה מוסיף רבי לוי יצחק ושיח: הבה ונתבונן; החפץ חיים שהיה דבוק ומקושר עם השי"ת בכל שעות היממה, עם כל זאת חש צורך להקדיש כל יום זמן קבוע לישוב הדעת, לעשות את חשבון יומו היטב עד שהגיע לרגעים ספורים שלא ידע מה עמם, ולבסוף גם עליהם היה מוכן לתת דין וחשבון... והרי זה מוסר השכל נוקב עבורנו, אנשים פשוטים מן השורה. ובפרט בדרינו לימדנו דרך זו של ישוב הדעת, ועצתו היסודית "התבודדות" הוא מכנה בשם: "ישוב הדעת", ליישב דעתנו, ולעשות תמיד את החשבון על מה ולמה הלך וחלף היום? געוואלד! האם מקיימים אנו כראוי את דרך ההתבודדות והישוב הדעת!?

אכן כן; שופטים ושוטרים תיתן לך בכל שערך..."

השבוע אנו קוראים בפרשה את הפסוק 'שופטים ושוטרים תתן לך בכל שערך'. וכבר מובא בספרים הקדושים דקאי על האדם בעצמו, שישים עליו שופטים ושוטרים לשפוט מעשיו ודרכיו.

הא לך מדברי החיד"א בספרו 'נחל קדומים' מרבי חיים וויטאל: דיש לאדם כמה שערים, שער הראות, שער השמע, שער הריח, שער הדיבור, שער המישוש וצריך שיעשה אדם בעצמו דין על כל ענייניו ויפקח עיניו, וזה שנאמר: "שופטים ושוטרים תיתן לך בכל שערך", שכל אדם יגדור גדר בכל שעריו, כגון שלא ישמע דברים האסורים, ולא יריח ריח עבירה וע"ז, ולא ידבר דיבור אסור, ולא ילך לעבירה וכו', ולזה אמר לשון יחיד: "תתן לך בכל שערך" ואז נאמר עליו: "פתחו שערים" מידה כנגד מידה, ויזכה שיפתחו לו שערים של ש"י עולמות... וכשתעלה הנשמה - אם זכאין פותחין, ואם לאו דוחין אותה, ונועלין השערים בפניה, ומי שישכיל לתקן בחייו, יפתחו לו שערים עליונים.

רואים מכאן את התועלת של השפיטה עצמית - ומידה כנגד מידה - פתיחת השערים שלמעלה.

ועיין בימאור ושמי' בקוטב זה העניין, להעמיד לעצמו שופטים ושוטרים, אף על מעשיו הטובים - אם הם בדחילו ורחימו כראוי, זכים וצוללים ללא מחשבה של פסול או פניה. ובהמשך דבריו: 'ושפטו את העם משפט צדק', שמשפטיים ע"י: כ - משפט צדק - חסדים גמורים להמתקת הדינים בשרשם.

וכעין כן נקראת תמיד ביחודש אלול אשר הוכן העת שפרש זך הזקאת תמיד ביחודש אלול אשר הוכן העת לכל איש שישוב לבוראו, לכן הזהירה התורה: "שופטים ושוטרים", ובהמשך: "לא תטה משפט", שלא יעוות הדין לומר על מעשה רשע כי הוא עושה צדק, כי התשובה והמשפט שעושה למטה, הם הכנה למעלה להוציא המשפט לאורה בראש השנה כאשר יבואו בני האלוקים להתייצב על ה'.

אם יש דין למטה אין דין למעלה

ומה נמלצו לדברים אלו של המתקת הדינים והמשכת חסד ורחמים ע"י המשפט, בדברי המדרש: "אמר רבי אליעזר: אם נעשה הדין למטה, אין הדין נעשה למעלה, ואם לא נעשה הדין למטה הדין נעשה למעלה". ובליקוטי מוהר"ן (תורה ט"ו) כשאדם שופט את עצמו אין דין למעלה, ואין שולחין לו שליח דין מלמעלה, שמהם משתלשל יראהו אחד, צרות וייסורים. ועי"ז מבטל את מידת הדין שברצונה ללון ולשפוט אותה.

ומרמז זאת בפסוק (תהלים ג): 'וישם דרכי אראנו בישע אלוקים', ובדברי חז"ל (מו"ק ה. סוטה ה. מ"ד צו ט) שאפשר גם לקרוא פסוק זה באות ש"ן, כאילו נכתב ושם, כלומר: ביש ש"ם, בודק, מעריך ושופט את דרכיו, יזכה ליאראנו בישע אלוקים - שיראה ישועה במידת 'הדין' הנקרא 'אלקים'.

וכן הוא ביזור הקדושי (בא מא): כשאדם בא לפני השי"ת ודן את עצמו ומתודה, ומבקש מהשי"ת שישלח לו, ולאחר מכן מנייעים המקטרגים לקטר על האדם, דוחה אותם השי"ת ואין להם זכות לקטר עליו. הזוהר מדמה את העושה כן, למודה

בקנס ואחר כך באו עדים, שפטור מלשלם תשלומי קנס. (זוהר פנחס רלא. ועיין בשער הכוונות שער ק"ש שעל המיטה פי ח. אשפוך לפניו שיחי פי כא)

כמו עסק גשמי...

כך אמרו לעניין המשפט והחשבון בהתבודדות, שחובתה; כחובת רואה חשבון בעסק הגשמי. כי זה ברור

פניני פרשה

"שופטים ושוטרים תתן לך בכל שערך" (טז יח) בדברי הש"ל"ה ע"פ המובא ב'ספר יצירה' ש'שבע שערות בנפש: שתי אוזניים. שתי עינים. שתי נחירי האף והפה - שדרכם עוברים הרשמים לתוך תוכו של האדם. וזהו: 'שופטים ושוטרים תתן לך בכל שערך' שיש לשמור שערים אלו. וכמובא בליקוטי מוהר"ן (כ"א) בקדושת **שבעת הנרות**, ועל **מנרתא - דא רישא**, המוח והמחשבה.

ואפשר להוסיף בדבריו בענין 'שופטים ושוטרים' שעל האדם לשפוט את עצמו, ולערוך חשבון נפשו על כמה הוא נזהר בשערים אלו. (ועיין בספר מאור ושמש על פסוק זה).

ובליקוטי מוהר"ן (תורה ט"ו) מאריך לדבר על ענין **משפט שהאדם ישפוט את כל דרכיו**, ובהמשך מביא את הכתוב (תהלים א) **'ושם דרך'** - היינו מי **ששם אורחותיו**. וכמובא (סוטה ה:) ע"פ זה: **ששם הוא מלשון שומא שבודק ומעריך ושופט את מעשיו**.

ואפ"ל שהר"ת והס"ת 'שופטים' ו'שוטרים' הוא תיבת **'שם'** ע"ד זה העניין, שעל האדם להעמיד שוטרים ושוטרים **לשום את דרכיו**.

אחד במקום מסוים, יושב ועושה חשבון נפש על כל שעות היום להיכן הלכו... והנה שומע הוא באזנו אידך שהחפץ חיים דופק על השולחן וזועק: 'ישראל מאיר ישראל מאיר, להיכן הלכו חמשה רגעים אלו!! הוא זעק ובכה בכאב עצור: היכן הם? היכן הם? ורוחו לא נרעה עליו בגין הרגעים הספורים שהלכו לו לאיבוד מבלי לדעת להיכן הלכו...

והיה מוסיף רבי לוי יצחק ושיח: הבה ונתבונן; החפץ חיים שהיה דבוק ומקושר עם השי"ת בכל שעות היממה, עם כל זאת חש צורך להקדיש כל יום זמן קבוע לישוב הדעת, לעשות את חשבון יומו היטב עד שהגיע לרגעים ספורים שלא ידע מה עמם, ולבסוף גם עליהם היה מוכן לתת דין וחשבון... והרי זה מוסר השכל נוקב עבורנו, אנשים פשוטים מן השורה. ובפרט בדרינו לימדנו דרך זו של ישוב הדעת, ועצתו היסודית "התבודדות" הוא מכנה בשם: "ישוב הדעת", ליישב דעתנו, ולעשות תמיד את החשבון על מה ולמה הלך וחלף היום? געוואלד! האם מקיימים אנו כראוי את דרך ההתבודדות והישוב הדעת!?

אכן כן; שופטים ושוטרים תיתן לך בכל שערך..."

"לא תטה משפט לא תכיר פנים ולא תקח שוחד"

מהקל אל הכבד; בריש 'תטה' - הטייה קטנה. וכמובא ב'כלי יקר' שהטיה הוא כאילו היו שניהם שווים בכף מאזניים, ועושה נטייה קטנה. לאחמ"כ: **'תכיר פנים'** שזהו כלל הפנים - יותר מהטייה, ולבסוף **'לא תקח שוחד'** - עבירה בידיים. והוא ע"פ דברייהם (סנהדרין צט.) עה"פ (ישעיה היח-) **'הוי מושכי העון כחבלי השוא וכעבות העגלה חסאה'**, מאי כעבות העגלה, א"ר אסי: יצר הרע בתחילה דומה לחוט של כוביא ולבסוף דומה לעבות העגלה'.

"צדק צדק תרדף" (טז כ) סמיכות **'צדק' ל'משפט'** אפ"ל ע"פ המובא (פר"ח שער העמידה פרק כ) **'דע כי כאשר יתחברו ה'ב' מידות שהם צדק ומשפט, אז יאבדו כל כוחות הטומאה ולא יהיה להם חלק במרכבה שבפגנים, שהם מפסיקים עתה בינינו ובין אלוקינו'**.

וכן אפ"ל בתיבת **'צדק'** שהוא בירור המשפט והדין, ע"ד הכתוב (ויקרא יט לו) **'מאזני צדק אבני צדק ואיפת צדק וחין צדק יהיה לכם'**.

כן אפ"ל ע"פ דאיתא (פרי עץ חיים שער הזמירות פ"ו) ש'**'צדק'** לפעמים הוא דין ולפעמים הוא בחינת רחמים. וזהו ענינו של **'משפט'** שהוא דין ורחמים יחדיו, לזכות את הזכאי, ולהרשיע את החייב.

שירת הפרשה

הצטיינו לתת עלינו שופטים ושוטרים
לשפט את עצמנו - ללקת בדרך תמים.

משפט עצמי בכל השערים והדרכים
לדון בפעשים הטובים וגם השלילים.

פשיש דין למטה אין דין למעלה במרומים
נמתקים הדינים וממשיכים רחמים וחסדים.

בפשון נפש תמידי דרכינו ערוכים ומפרטים
מעשינו הקטנים והגדולים בפלס נמדדים.

הַמִּשְׁךְ הַיָּמִינִי פְּרִיָּשָׁה

סיפורים מאירים

סיפורי פרישה במשנת רביה"ק מוהר"ן מברסלב ותלמידיו ז"ע

"דברי צדיקים" (דברים טז יט)

דברי האמרי אמת' בבריתו של רבי נחמן אלבום

איש חסיד היה רבי יצחק אייזיק אלבום זצ"ל ממשפחה חשובה שבעירת "פראנע" (פרבר של ווארשא), שבניה היו מקורבים לצדיקי בית "גור". רבי יצחק אייזיק התקרב לאורו של רבינו בימי בחרותו, והיה מגדולי הפעילים בהפצת ספרי רבינו בפולין, כששמו מופיע בין החותמים עבור 'ק'ן ההדפסה' של המשפיעים הנודעים בפולין רבי יצחק ברייטער, ורבי אהרן לייב ציגלמאן הי"ד.

בימי השואה הארורה נעקדו על קידוש השם אשתו וששת ילדיו, לבד מבנו ר' נחמן שניצל מהתופת בהשגחה פרטית יחד עם קבוצת הילדים הידועים בשם "ילדי טהרן".

סיפור נפלא היה לו בעת שהתכונן להכניס את בנו בבריתו של אברהם אבינו ע"ה, ובאשר באותה העת שהה האדמו"ר מגור בעל האמרי אמת' בוארשא, כיבד אותו ר' יצחק אייזיק לשמש כסנדק.

כידוע היה זמנו של האמרי אמת' מחושב עד לרגעים בודדים, אך כאשר הגיע האדמו"ר לשמחת הברית בקשו הימנו אם אפשר להתמקד במעט, כי אחד הסבים עוד לא הגיע. היה זה נדיר מאוד לבקש כזאת מהאדמו"ר, ובכל זאת מפני כבודו של הסבא המתינו לברית.

בינתיים ביקש האדמו"ר 'ספר', ור' יצחק אייזיק הביא לו את הספר הקדוש 'ליקוטי מוהר"ן'. האמרי אמת' לקחו בידו ונענה בחיך: "יש לנו ב"ה את כל הספרים האלו בבית..." תגובת קודש זו היוותה עיין הסכמה מוקדמת לקריאת בנו בשם 'נחמן'.

ר' יצחק אייזיק זכה לשיבה טובה, יותר משמונים שנה, והשאיר אחריו את בנו הר"ר נחמן ז"ל ונכדים שיח' שהיו ממארגני הנסיעות הקדושות לאומן על ימי ר"ה הקדושים, דור ישרים מבורך.

"המקום ההוא אשר יבחר" (דברים יז ז)

מקומו אשר בחר בחייו

היה זה עדיין בימי צעירותו של רבינו בשנת ה'ל"ב בחייו, כשהחל להתכונן להסתלקותו, ובעיקר לתור אחר מקום מנוחה – שם יטימו את גופו הקדוש לאחר פטירתו.

את כל סדר השתלשלות העניינים עד שבחר את מקום גניזתו באומן – מתאר רבי נתן בספרו, וכך הם תמציתם: היה זה בשנת תקס"ז – שלש שנים טרם הסתלקותו, חלה רבנו את חוליו מחלת השיעול (שחפת) וכבר מיד עם תחילת החולי החל רבנו לדבר מהסתלקותו.

מיד לאחר ראש השנה תקס"ח נסע רבנו לדרוש ברופאים ב'למברג', ואז נחלש עד מאוד, עד שיצאה השמועה שרבנו נסתלק. הדבר זעזע מאוד את עדת החסידים, עד שהגיע הבשורה הטובה, שלא הייתה זו אלא ידיעת שווא.

כשחזר מלמברג בקיץ שנת תקס"ח דיבר שוב מהסתלקותו, כשהגיש בדבריו שהגם שכבר חשב להסתלק בלמברג אבל לא היה נוח לה לשכב שם בלמברג, אף על פי ששם מונחים גדולי עולם צדיקים מפורסמים מאוד, אף על פי כן לא היה נוח לה לשכב שם מחמת שהוא רחוק מאנשי שלומנו, ופה בעיר ברסלב גם כן אינו טוב בעיניו לשכב כאן.

וממשיך וכותב רבי נתן: וסיפר עמנו כמה פעמים מעניין מקום קבורתו, שהיה ניכר מדבריו שהוא דרוש וחוקר ומחפש בדעתו לבחור לו איזה מקום שישכב שם, וכיוצא בדברים האלה דיבר כמה פעמים עד שבטא לאומן, ואז אמר, שבכאן, באומן טוב לפניו להסתלק, כי מונחים שם קדושים רבה, וכידוע שנשטמו שם כ'שלושים אלף' קדושי אומן הי"ד שנהרגו על קידוש שמו יתברך. אולם כמה פעמים ביקשו הימנו תושבי אומן שיבוא לקבוע דירתו לשם, והשיבם בלאו!

אך לאחר השריפה הגדולה בעיר 'ברסלב' בשבת ראש חודש אייר תק"ע – חצי שנה טרם הסתלקותו, הגיע עוד הפעם שליח מהעיר אומן שמבקשים שרבנו יבוא לשם. ובשמוע רבינו את דברי האיש הלזה ואת ההזמנה לבוא לאומן, אדמו פניו הקדושות עד מאוד. רבי נתן מציין: ואז לא ידעתי מה זה, אך אחר כך הבנתי למפרע כי זה מחמת שזה היה קריאה להסתלקותו, כי שם באומן נסתלק!

"שמע ישראל אתם קרבים היום למלחמה על אויביכם אל ירך לבבכם" (ג כ)

הנהגה הוא נמצא בבית הכנסת לפני

היה זה החסיד רבי שבת ב'רסלב', שסיפר פעם בדרך צחות על מלחמת היצר, וכך היה תיאורו:

היה זה פעם רבלי חורף קשה ייסרני יצרי, ואמר לי מה לך לקום כדרךך בחצות, והרי השלג והקרח בחוץ על הארץ ומאוד מסוכן לך, שמה תחליק ממנה ותשבור עצמותיך, וגם חלוש כוח אתה מהיום הקודם והכל קר וקפוא.

אך בכל זאת קמתי והלכתי ובאתי ל'קלויז' והנה רואה אני שאותו ייצר ששידלני בביתי ופיתני לבלי קום – הוא עצמו הדורו עוד לפני וקם ובא לבית הכנסת בלא שום עייפות ופחד מהקור, ופנית ליצרי ואמרתי לו: תתבייש לך, אותי ניסת לפתות לבלי לבוא לבית הכנסת, בעוד שאתה בעצמך מזדרז לבוא ולהקדימני, בוש לך!

מן הקציר ההוא יצקו הקדרים | יראת ימי אלול

יָלְדִים יְקָרִים ! הַנָּה נִמְצְאִים אֲנִי בִימֵי אֱלוֹל הַקְּדוּשִׁים, יְמֵי הַרְחָמִים וְהַסְּלִיחוֹת, יְמֵים שֶׁל תְּשׁוּבָה, יְמֵים שֶׁאֲנִי כּוֹלִים יוֹתֵר לְהִתְקַרֵּב לַהֲשִׁים.

כְּלָנוּ מְכִירִים אֶת הַרְאֵשִׁי תְבוֹת שֶׁל אֱלוֹל "אֲנִי לְדוּדֵי וְדוּדֵי לִי". דוּדֵי רֹמֵזוּ עַל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ דוּד קְרוֹב וְטוֹב שֶׁמְחַלֵּק לָנוּ מִתְנוּנָה וְדְבָרִים טוֹבִים, כִּי זֶה הַהִתְקַרְבוּת הַמִּיחָדֵת שֶׁל יְמֵים אֱלוֹ – יְמֵים שֶׁל קִרְבָּה מִיחָדָת, אֲנִי לְדוּדֵי – אֲנִי לַהֲשִׁים, וְהַשֵּׁם אֲלֵינוּ, אֶהְבֶּה מִיחָדָת שֶׁל יְמֵי אֱלוֹל הַקְּדוּשִׁים, יְמֵים שֶׁנִּשְׁפָּעִים בּוֹ מַחִילָה וְרַחֲמִים מִלְּמַעְלָה.

אֶךְ יַחַד עִם קִרְבָּה זוֹ, יְמֵים אֱלוֹל הֵם יְמֵים שֶׁל 'יְרָאָה וּפְחָד' מֵאִמֵּת יוֹם הַדִּין הַקָּרֵב וְגַא, פְּחָד שֶׁל מִשְׁפָּט – שְׁנֵצְצָא זְכָאֵי בּוֹ.

וְכֵן כּוֹתֵב רַבֵּי נֶתָן מִבְּרַסְלָב בְּמִכְתָּב לְבָנוּ עַל הַיְרָאָה שֶׁל יְמֵי אֱלוֹל "בַּפֶּרֶט עֵתָה בִימֵי אֱלוֹל וְיָמִים הַנוֹרָאִים הַקְּדוּשִׁים, מִי לֹא יִירָא בְיָמֵים הָהֵם".

וּמִסְפָּר עַל הַצְדִּיק רַבֵּי לׁוֹי יִצְחָק מִבְּרִדִּישְׁטוֹב שְׂאָמַר: שְׁבַלִּיל כָּל-נְדָרֵי - לִיל יוֹם כְּפוּר נּוֹפֶלֶת יְרָאָה אֲזַמְּרָה בְּכָל הַעוֹלָם, עַד שְׂאֶפְלוּ הַדְּגִים וְיִעָדִים מִפְּחָד, אָמַר עַל זֶה רַבֵּי נֶתָן: "אִם כֵּן, כִּמְהָ כָּבֵד צְרִיכִים לְרַעֵד, לְקַשְׂאֵן רוּעִדִים". וְיִצְחָק דָּאָרְךָ מֵעַן שׁוֹן צִיטְעֵרֵן אַז סִ'צִיטְעֵרֵט זְאָךְ נִשְׁט"ל. כִּי בִימֵי הַדִּין אֱלוֹל יֵשׁ לָנוּ יוֹתֵר לִירָא, יוֹתֵר לַפְחָד, שְׁנֵצְצָא זְכָאֵי בַּמִּשְׁפָּט.

אֲבָל בַּל נִשְׁכַּח שֶׁזֶה צְרִיךְ לְהִיּוֹת יְרָאָה שְׂבִיבָא אוֹתָנוּ לְהַרְבוֹת בְּמַעֲשִׂים טוֹבִים, לְרַכֵּשׁ לְעַצְמָנוּ עוֹד וְעוֹד זְכוּיּוֹת. לֹא יְרָאָה שִׁפִּיל אוֹתָנוּ לְעַצְבוֹת חֲלִילָה, אֲלֵא יְרָאָה שֶׁל עֲשִׂיהָ טוֹבָה, יְרָאָה שֶׁל קִרְבַּת הַשֵּׁם, וּכְבוֹדָה שֶׁל יְרָאָה טוֹבָה נִזְכָּה לְהִקֵּן עַצְמָנוּ כְּרֵאֵי לְרֵאשׁ הַשְּׁנָה, וְהִיקָה לָנוּ בְּעֻזַּת הַשֵּׁם שְׁנָה טוֹבָה וּמְנוּחָה.

"צדק צדק תרדף" (טז כ)

אפ"ל כפל לשון 'צדק צדק' דכיון דקאי ב'דיני ממונות' צריכים חיזוק מיוחד וכדבריהם (חגיגה יא): 'גזל ועריות נפשו מחמדתי', לכך כתוב ב' פעמים לחיזוקא יתירא.

ואפשר להוסיף עוד בדברי ה'פלא יועץ' (אונגה) בכתבו: 'זוה כלל גדול לכל מלי שנפשו של אדם מתאוה להם ומחמדתו, ובפרט בממון שהוא חביב לאדם, ויצר סמוך שורר ומורה מ"ט פנים טהור לטהר את השרץ. לכן מי האיש הירא את ה', יקום ואל בינתך אל תשען (משלי ג ה), וילך אצל חכם וילמדנו איזוהי דרך ישרה, ולא יסור מן הדבר אשר יגידו לו ימין ושמאל'. ולפי דבריו נבין סמיכות 'צדק צדק' ל'שופטים ושופטים', דקאי על דינינים בדיני ממונות.

"כי ימצא בקרבך... איש או אשה אשר יעשה את הרע בעיני ה'" (יז ב)

אפשר לומר 'ימצא' שזה לא קביעי, והוא ע"ד הפסוק 'כי יקרא' בפרשייתנו, ודרשינו 'פרט לעומנו'. שאינו קשור בקשר חזק אלא באקראי. דעם ישראל מעצם היותם עם סגולה אינם קשורים לעוונות, ובליקוטי מוהר"ן (ז ב): 'כי מי שיועד קדושת ישראל מאין הם לקוחים, ויועד רוחניות ודקות של ישראל - הוא יודע, שישראל הם רחוקים לגמרי מעוון, ואין עוון שיש להם כלל כלל לא, לפי גדל קדושתם משרשם וגודל דקותם ורוחניותם'.

"ובערת הרע מקרבך" (יז ז)

יש לדייק 'מקרבך' ע"ד המובא בליקוטי מוהר"ן (תורה ד) שעוונותיו של האדם חקוק על עצמותיו, כמ"ש (יחזקאל לב) 'ותהי עוונותיכם חקוקה על עצמותיכם'. ובהמשך הדברים שם שע"י בחינת 'אש' שזה התורה הנקראת אש - מחזירים המלכות לשורשה וכמ"ש 'כל דבר אשר יבא באש תעבירו באש', ואפ"ל שזה מרומז ב'ובערת' לשון בערה - אש, שע"י מוציאים הרע מקרבך, מעצמותיו.

"כי יפלא ממך דבר" (יז ח)

'פלא' לשון העלמה, 'שהדבר נבדל ומכוסה ממך' - כפירוש רש"י. והא ידוע דבתוך השבירה שם התיקון, ובתוך ההסתרה שם נמצא הש"ת (עיין ליקרם נו, ועוד). וזהו 'פלא' אותיות 'אלף' ועוד י'. רמז על אלופו של עולם ואתו י' הרומז לכינוי שמו - שבתוך ה'פלא' ישנה אלף י'.

"ראשית דגנך תירשך ויצהרך תתן לו" (יח ד)

בדבי ה'ב' ענין 'שעל האדם יגיע היה מעלה על דעתו שזה בכוחו ולא חסד וכוח ידו, ולכן ציוותה התורה לתת מכל דבר ראשית לכהן, כדי להזכיר שכל דבר הוא חסד חנינם.

ואפשר להוסיף על דבריו; שדווקא ה'ראשית' ניתן לכהן, כי אם היו נותנים את ה'סוף' לאחר שכבר עמל ויגע היה מעלה על דעתו שזה בכוחו ולא חסד חנינם, אך ה'ראשית' מבטא שזה הימנו ית'. וכדאיאתא במדרש (ויקרא כז) שהקב"ה אומר (איוב מא. ג): "מי הקדימני ואשלים לו" את מי חייבתי במזוזה קודם שנתתי לו בית? ואת מי חייבתי בברית מילה לפני שנתתי לו בן? ואת מי חייבתי בצדקה לפני שנתתי לו ממון? כללו של דבר: הקב"ה קודם שנתן ומשפיע, ואח"כ מבקש שתועיל בטובך להפריש חלק ממה שקיבלת.

"מי האיש אשר בנה בית חדש ולא חנכו ילך וישוב לביתו" (כ ה)

בדברי ה'זרע קודש' (לרבי נפתלי מראפשיץ ז"ע) דקאי על 'הגלול' שמי האיש אשר התחיל הנהגה חדשה בעבודתו ית' ולא חנכו שלא סימנו - מלשון 'נוכח הבית' שעושים בגמר הבית - 'ילך וישוב לביתו' שיצטרך להתגלגל, כי המתחיל במצוה אומרים לו גמור. וזהו: 'פן ימות ואיש אחר יחנכנו' שיתגלגל באיש אחר.

ואפ"ל בדבריו שה"ת של מ' האיש אשר בנה בית חדש ולא חנכו הוא בגמטריא: 'גלגול'.

כן אפ"ל דרעינו זה הוא בענין 'בית' דייקא, דשם מוצאים סתירה ובנין מחדש - דזהו גלגול, וכמובא בזהר (ח"ג נא) על 'נגעי הבית' שהיו הבתים נטהרים מרוח הטומאה מפני שסתרו את הבית ובנו אחר במקומם בצד הקדושה.

כן אפ"ל ענין 'גלגול ובית' ע"פ המובא בליקוטי מוהר"ן (סז ב) שעל האדם להתאבל על חורבן 'בית המקדש' דשמה בגלגול הקודם גרם לחורבנו, וזהו ענין 'בית' היקש ל'בית המקדש' - שיש לתקן את החטא בגלגול'.

זוית ראשה <<

אלול

פתח של

הצלחה

לקראת ימי

הדין

נבוא לקראתם

מחוזקים!

אלול

פתח של

הצלחה

לקראת ימי

הדין

נבוא לקראתם

מחוזקים!